

II. Indledning.

1. Den 25. samling var, som naturligt er, præget af jubilæumsåret og gav anledning ikke blot til selvransagelse og selvkritik men også til en bekræftelse af medlemslandenes fundamentale tillid til og opslutning om verdensorganisationen.

I de kommentarer, som blev fremsat ikke mindst i den vestlige presse forud for samlingens åbning, var de kritiske røster nærmest i overtal. Kritikken koncentrerede sig især om verdensorganisationens angivelige mangel på evne til at løse de virkeligt påtrængende problemer og om, hvad der almindeligvis betegnede som FNs stadigt voksende magtesløshed, ja endog mangel på troværdighed.

I en tale, som generalsekretær U. Thant holdt den 25. juni 1970 i forbindelse med højtideligholdelsen af 25-årsdagen for FN-pagtens undertegnelse, lukkede han ikke øjnene for denne kritik. Også han erkendte, at FN befandt sig i en tillidskrise og fremhævede, at FN ikke havde evnet at frigøre sig fra sin relative afhængighed af de enkelte medlemslandes og da først og fremmest stormagternes vilje og i stedet udvikle en egen autoritet og selvstændig magtposition.

For generalsekretæren fremstod det derfor som nødvendigt, at medlemslandene foretog en radikal ændring fra den nuværende magtens politik til en holdning, der byggede på et kollektivt ansvar overfor menneskeheden som helhed. Han fandt det fremdeles påkrævet, at FN udviklede sig til en virkelig universel organisation, at FNs bestræbelser på at hidføre en fredelig løsning på Mellemøst-konflikten kronedes med held, at der foretoges en kritisk analyse af de hindringer, som var skabt af de fastlåsedede ideologiske systemer, at FN viste sig i stand til virksomt at bidrage til løsningen af de verdensomspændende problemer, der knytter sig til en retfærdig økonomisk og social udvikling af alle folkeslag og til en fuldstændig gennemførelse af fundamentale menneskerettigheder, samt endelig at FN i tide levede op til de mange problemer, som skabes af den

hastige videnskabelige og tekniske udvikling, og som ikke mindst er af betydning for det store samlede område, der nu kendetegnes af begrebet „de menneskelige omgivelser“ — et begreb der jo rækker langt ud over det enklere forureningsspørgsmål.

2. Det vil være naturligt at spørge, om den pessimistiske grundtone, der kendetegnede indledningen til samlingen, også fastholdtes under og efter den, eller om tværtimod jubilæumssamlingen gav håb for verdensorganisationens relevans i fremtiden.

Det bør i den henseende først understreges, at statsledernes indlæg i jubilæumsdebatten i sig selv var en manifestation af deres overbevisning om organisationens uundværlighed og af deres forpligtelse til i overensstemmelse med pagtens høje principper at virke for, hvad den danske statsminister betegnede som „den dobbelte opgave at opbygge et bedre samfund indenfor den enkelte nations grænser og at styrke retfærdigheden og freden landene imellem“.

Kun den, der holder sig kold overfor betydningen af den ædle målsætnings betydning i vor ufuldkomne verden, kan afvise en sådan manifestation med et skuldertræk.

I sin bedømmelse af samlingens resultater understregede U. Thant dens nyttige og produktive karakter. Arbejdet havde været præget af en omfattende søgen efter en ny teknik, nye metoder og nye initiativer i bestræbelserne for at gøre organisationen mere effektiv.

Præsidenten, den norske ambassadør Edvard Hambro, som i øvrigt bestred sit embede i overensstemmelse med de bedste nordiske traditioner, fandt, at samlingen — når det rent retoriske var trukket fra, og ekkoet fra debatten var døet hen — ville bringe et budskab om håb og hengivenhed overfor FNs idealer fra alle geografiske grupper og på tværs af politiske, filosofiske og ideologiske grænser.

Heroverfor står en fortsat kritisk vurdering, som af og til fandt udtryk i nok så ba-